

Návrhy legislatívnych zmien podľa tém

1. Téma¹): **Predpoklady sudcovskej spôsobilosti**

Dotknuté ustanovenie²): § 5 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

Pre „predpoklady sudcovskej spôsobilosti“ zákon nenastavil legálnu definíciu. Už od začatia uplatňovania preverovania „sudcovskej spôsobilosti“ (vložené do zákona v parlamente pozmeňujúcim návrhom) vznikajú aplikačné problémy.

Rozhodnutím ústavného súdu, ktorým bol **zrušený § 5 ods. 7** a ďalšie paragrafy súvisiace s procesom pri rozhodovaní o sudcovskej spôsobilosti (§ 27ga zákona č. 185/2002 Z. z., § 69a a 69b zákona č. 215/2004 Z. z.), **nenahradením adekvátnym postupom** pri rozhodovaní (pozn. súdna rada bola povinná rozhodovať vo veci bez prerušenia aj bez právnej úpravy procesu postupu) **a následne vložением nových ustanovení** § 27h až 27hh, ktoré úplne nenadväzovali na rozhodovanie o sudcovskej spôsobilosti, **vznikli ešte väčšie otázky pri rozhodovaní súdnej rady o sudcovskej spôsobilosti.**

Ide o **prelínanie pojmov používaných v zákone:** sudcovská spôsobilosť, bezúhonnosť, morálny štandard, integrita, etika, morálna integrita, vzťahy obchodné, majetkové alebo finančné s osobami z prostredia organizovaného zločinu.

Problémovým je i to, či sudca môže „porušovať“ sudcovskú spôsobilosť, ktorú má spĺňať počas celého trvania výkonu funkcie sudcu, t.j. vzniká otázka, či sudca môže v určitom období **spĺňať spôsobilosť neúplne** (toto má aj prepojenie na skutkové podstaty disciplinárneho previnenia).

Pôvodne podstatným dokumentom pri rozhodovaní o kandidátoch, či spĺňajú predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že budú riadne vykonávať funkciu sudcu, bol **dotazník** vyplnený kandidátom, ktorý bol podkladom pre rozhodovanie súdnej rady. V súčasnosti predkladá uchádzač majetkové priznanie, ktoré je obsahovo iné ako bol obsah dotazníka. Pre súdnu radu sa však rozhodovanie o sudcovskej spôsobilosti nezmenilo, práve naopak, právna úprava dala súdnej rade povinnosť aj preverovať, aj rozhodovať o sudcovskej spôsobilosti.

Tiež sú rôzne názory na podanie sťažnosti/odvolania/námietky **proti rozhodnutiu o sudcovskej spôsobilosti** (charakter rozhodnutia) a možnosť domáhania sa nápravy prostredníctvom ústavnej sťažnosti alebo správnej žaloby.

Návrh riešenia:

Úprava sa týka viacerých paragrafov. Základom pre úpravy je § 5 ods. 6, zrušený obsah odseku 7 a zrušený proces rozhodovania o sudcovskej spôsobilosti.

Úpravy na jasné a zrozumiteľné zadefinovanie jednotlivých ustanovení by mali zahŕňať širšiu diskusiu k tejto téme. Ide o jednu z **najnosnejších tém** k podnetom súvisiacich s pôsobnosťou súdnej rady, ktorá sa prelína viacerými ustanoveniami viacerých zákonov.

Navrhovaná zmena, by sa mohla týkať úpravy § 5 ods. 6, ktorý nebude definovať doslovne pojem „sudcovská spôsobilosť“, išlo by o určenie oblastí, ktoré sa majú v rámci sudcovskej spôsobilosti posudzovať.

¹) Ide o identifikáciu problému pri aplikácii ustanovenia a s tým súvisiacich alebo problém, ktorý je nedostatočne riešený alebo absentuje.

²) Identifikácia dotknutého ustanovenia, ktorá nemusí byť konečná. Vzhľadom na krátkosť času je potrebné preveriť aj súvisiace ustanovenia a tiež prepojenia ustanovení.

V súvislosti s procesom rozhodovania o sudcovskej spôsobilosti kandidáta na funkciu sudcu sa navrhuje doplniť **absentujúci proces (súčasný § 27hf zákona č. 185/2002 Z. z.)**.

2. Téma: Výkon pôsobnosti v rámci preverovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti a majetkových pomerov sudcov

Dotknuté ustanovenie: § 27h až § 27hh zákona č. 185/2002 Z. z.

Zdôvodnenie:

Už od začiatku uplatňovania predmetných ustanovení začali vznikať nezrovnalosti, nejasnosti, rôznorodý výklad ustanovení, čo mohlo byť spôsobené rýchlym schválením rozsiahlych legislatívnych úprav bez hlbšej odbornej diskusie.

- Po ústavnom náleze bolo **zrušené ustanovenie § 27ga**, avšak **nadpis tohto ustanovenia zostal** v zákone „Rozhodovanie o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti“ bez obsahu paragrafového znenia pod nadpisom. Keďže do šiestich mesiacov **predkladateľ neurobil legislatívnu úpravu** a nadpis bez obsahu znenia paragrafu zostal v zákone a bol odstránený až prijatím zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

Pôvodné znenie § 27h sa týkalo poskytovania súčinnosti súdov a orgánov verejnej moci súdnej rade (pôvodné znenie paragrafu pod § 27h). Podľa obsahu išlo o **všeobecné ustanovenie, ktoré sa zaoberalo súčinnosťou** pri pôsobnosti súdnej rady, ale nie iba zúžene vo vzťahu k preverovaniu sudcovskej spôsobilosti a majetkových pomerov.

Po zmene ústavy sa do zákona **vložili nové ustanovenia § 27h až 27hg s nadpisom** nad paragrafmi „**Výkon pôsobnosti v rámci preverovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti a majetkových pomerov sudcov**“. Tento nadpis pohltil aj obsah pôvodného znenia § 27h (v súčasnosti § 27hh) a preto má táto časť teraz až 2 ustanovenia s nadpismi „spoločné ustanovenia ...“, ale podľa nadpisu nad § 27h až § 27hh sa spoločné ustanovenia viažu zúžene k výkonu pôsobnosti v rámci preverovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti a majetkových pomerov sudcov.

- Konanie vo veciach písomného vyhlásenia sudcu a majetkového priznania sudcu pôvodne riešil § 33 zákona č. 385/2000 Z. z. V súčasnosti je proces riešený v dvoch paragrafoch, a to **§ 27h a § 27ha. Tieto dve ustanovenia sa prelínajú bez logickej postupnosti.** Ustanovenie § 27h ods. 2 hovorí, že súdna rada **preskúma úplnosť písomného vyhlásenia a majetkového priznania** a v prípade potreby vyzve sudcu, aby ich do 30 dní v potrebnom rozsahu spresnil alebo doplnil, kým ustanovenie § 27ha ods. 1 hovorí, že súdna rada **preveruje úplnosť majetkových priznaní sudcov** a na tento účel zriaďuje trojčlenné kontrolné komisie z členov súdnej rady. Ak podľa nového postupu na preverenie úplnosti sú zriadené kontrolné komisie, nemá opodstatnenie ustanovenie § 27h ods. 2 vo vzťahu k úlohe súdnej rady (t. j. súdna rada preskúma úplnosť...) a v praxi to robí chaos v tom, kto a čo má robiť (kontrolné komisie vs. súdna rada).
- Podľa § 27hg súdna rada môže vykonávať svoju pôsobnosť aj **na základe odôvodneného podnetu** predsedu súdnej rady, predsedu súdu, alebo ministra spravodlivosti alebo **na základe kvalifikovaného podnetu** fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ak sa o jeho dôvodnosti uznesie nadpolovičná väčšina členov súdnej rady.

V nadpise ustanovenia § 27hg (spoločné ustanovenia o dohl'ade k výkonu pôsobnosti) sa **zúžuje na pôsobnosť súdnej rady podľa § 27ha a § 27hb**, ale v texte § 27hg v odseku 2 sa pôsobnosť kvalifikovaného podnetu **rozširuje na preverenie „dodržiavania povinnosti spĺňať predpoklady sudcovskej spôsobilosti“** širšie (t. j. cez § 5 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z. – morálny štandard a integrita sudcu) a nie iba na dohľad nad spĺňaním predpokladov sudcovskej spôsobilosti zúžene týkajúci sa obchodných, majetkových alebo finančných vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu.

- Podľa § 27hb komisia súdnej rady preveruje, či sudca nemá obchodné, majetkové alebo finančné vzťahy s osobami z prostredia organizovaného zločinu. Uplatnenie tohto ustanovenia cez vnútorný odkaz sa využíva pri uplatňovaní pôsobnosti súdnej rady uvedených v jednotlivých paragrafoch (§ 27hc, § 27hd, § 27he, § 27hf), to znamená pri preverovaní nových kandidátov na funkciu sudcu, ale aj sudcov, ktorí sa prihlásili do výberového konania na vyšší stupeň, alebo ktorí sa prihlásili do výberového konania na funkciu predsedu súdu. Z tohto dôvodu je vhodné, aby nový kandidát na funkciu sudcu, ale aj sudca spolu s majetkovým priznaním predložil čestné vyhlásenie, že nemá obchodné, majetkové alebo finančné vzťahy s osobami z prostredia organizovaného zločinu.
- V súvislosti k celej pôsobnosti súdnej rady je potrebné komplexne riešiť problematiku **ochrany osobných údajov** sudcov, kandidátov na funkciu sudcu a iných dotknutých osôb. Zákon by mal najmä upraviť všeobecné podmienky vzťahujúce sa na zákonnosť spracúvania, typ spracúvaných údajov, okruh dotknutých osôb, okruh subjektov, ktorým sa môžu osobné údaje poskytnúť, a účely, na ktoré ich možno poskytnúť, obmedzenia účelu, dobu uchovávania, spracovateľské operácie a postupy vrátane opatrení na zabezpečenie zákonného a spravodlivého spracúvania.

Návrh riešenia:

- oddeliť § 27hh a zachovať toto znenie samostatne nakoľko sa týka všetkých pôsobností súdnej rady a podľa potreby ho upraviť aj s možnosťou viacerých paragrafov s nadnadpisom spoločné ustanovenia,
- z dôvodu vyššie uvedenej argumentácie k § 27h ods. 2 a §27ha ods. 1 upraviť postup súdnej rady v logickej následnosti jednotlivých úkonov, a to:
 - v samostatnom ustanovení upraviť konštituovanie kontrolných komisií, ich zasadnutia s doplnením možnosti využitia technických prostriedkov na prenos obrazu a zvuku spolu s upravením nezáväznosti stanoviska kontrolnej komisie pre súdnu radu,
 - upraviť postavenie špecializovaného organizačného útvaru s vypustením požiadavky na previerku stupňa PT, doplnením oprávnenia tohto útvaru konať na základe poverenia predsedu súdnej rady, predsedu kontrolnej komisie alebo povereného člena súdnej rady s uvedením rozsahu a špecifikácie údajov, ktoré majú byť predmetom preverovania,
- spojiť do jedného konania vo veciach majetkových pomerov sudcu konanie vo veciach písomného vyhlásenia a majetkového priznania s doplnením možnosti opravy podaného písomného vyhlásenia alebo majetkového priznania pri formálnych alebo obsahových nedostatkoch z iniciatívy sudcu, na základe záverov prijatých kontrolnou komisiou, alebo na základe stanoviska súdnej rady,
- komplexne upraviť proces kontrolnej komisie pri preskúvaní a preverovaní úplnosti písomného vyhlásenia a majetkového priznania, ktorého výsledkom by malo byť stanovisko kontrolnej komisie ako podklad pre rozhodovanie súdnej rady, či sudca

hodnoverným spôsobom preukázal statočnosť pôvodu majetkového prírastku alebo statočnosť pôvodu samotného majetku,

- zjednotenie postupov pri návrhovej kompetencii v §27ha ods. 8 a v §27hb ods. 6 z dôvodu predchádzania rozdielneho výkladu záväznosti záverov kontrolnej komisie vo vzťahu k návrhovej kompetencii predsedu súdnej rady podať disciplinárny návrh,
- riešiť všeobecne proces dohľadu nad spĺňaním predpokladov sudcovskej spôsobilosti sudcu, ktoré podľa § 5 ods. 6 zahŕňa aj preverovanie strátenia sa obchodných, majetkových alebo finančných vzťahov s osobami z prostredia organizovaného zločinu, konkretizovať celý proces priamo do paragrafového znenia a nie len odkazom primeraného použitia §27hb a §27hh,
- doplniť právnu úpravu rozhodovania o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti kandidáta na funkciu sudcu ako samostatného procesu s doplnením povinnosti len pre uchádzačov, ktorí boli úspešní vo výberovom konaní, predložiť majetkové priznanie a dotazník, ktorého obsah bude bližšie špecifikovaný v prílohe zákona č. 185/2002 Z. z. s tým, že vzor dotazníka bude schvaľovať súdna rada a formulár dotazníka bude zverejnený na webovom sídle súdnej rady,
- v § 27hg vrátane nadpisu odstrániť rozpor a ujasniť, čo má ustanovenie riešiť s doplnením automatického prístupu do informačných systémov ministerstva vnútra – evidencie zbraní, vozidiel, priestupkov, registra fyzických osôb s cieľom vykonávať automatizované vyhľadávanie údajov na účely výkonu pôsobnosti súdnej rady podľa zákona č. 185/2002 Z. z. v rozsahu vymedzenom v osobitnom zákone alebo v zmluve o prístupe,
- ďalšie úpravy na jednotné uplatňovanie ustanovení s využitím skúseností jednotlivých kontrolných komisií,
- doplniť povinnosť predloženia čestného vyhlásenia, že úspešný uchádzač nemá obchodné, majetkové alebo finančné vzťahy s osobami z prostredia organizovaného zločinu ako súčasť MP (viď 5. Téma: Majetkové priznanie),
- do zákona o súdnej rade doplniť samostatnú komplexnú právnu úpravu súvisiacu s ochranou osobných údajov pri výkone pôsobnosti súdnej rady.

3. Téma: Kvalifikovaný podnet fyzickej osoby alebo právnickej osoby

Dotknuté ustanovenie: § 27hg ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z.

Zdôvodnenie:

Návrh na úpravu vyplynul z rokovania súdnej rady, na základe čoho bol zaslaný list ministerke dňa 3.3.2022 v znení návrhu na legislatívnu zmenu § 27 hg ods. 1 písm. b). Dôvod navrhovanej legislatívnej úpravy je precizovanie znenia § 27 hg ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. a odstránenie možného nejednotného výkladu pojmu „dôvodnosť“ kvalifikovaného podnetu, ktorú je možné chápať ako dôvodnosť nielen v procesnej rovine podaného návrhu, ale aj ako dôvodnosť v merite návrhu.

Návrh riešenia:

Úprava § 27hg ods. 1 písm. b) v znení:

„b) kvalifikovaného podnetu fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ak súdna rada uznesením prijala kvalifikovaný podnet na ďalšie konanie.“.

4. Téma: **Povinnosť zamestnancov disponovať s osvedčením o bezpečnostnej previerke najvyššieho stupňa „PT“**

Dotknuté ustanovenie: § 27ha ods. 6 zákona č. 185/2002 Z. z.

Zdôvodnenie:

Podľa § 27ha ods. 6 zákona č. 185/2002 Z. z. je v kancelárii súdnej rady zriadený organizačný útvar, ktorého zamestnanci by mali mať platné osvedčenie o bezpečnostnej previerke najvyššieho stupňa „PT“. Tento útvar sa zriadil zákonom na konkrétny účel, a to „na zabezpečenie informácií o existencii bankových účtov a o transakciách na týchto účtoch vedených na sudcu“, čo nekorešponduje so skutočným rozsahom informácií, ktoré je potrebné zabezpečovať pre adekvátne posúdenie predpokladov sudcovskej spôsobilosti. Bankové informácie sú viazané mlčanlivosťou dotknutých, ale nie sú v režime utajenia. Ďalšie informácie, ktoré sa týkajú majetkových pomerov sudcov, podľa doterajších skúseností (ale aj podľa kategorizácii utajovaných skutočností podľa zákona č. 215/2004 Z. z.) však tvoria kategóriu vyhradených informácií maximálne dôverné.

Preto preverovania zamestnancov na stupeň PT vo vzťahu k činnosti preverenia bankových účtov nemá žiadne opodstatnenie. Zároveň podľa organizačného poriadku KSR, zamestnanci vyššie spomenutého útvaru nevykonávajú iba preverovanie bankových účtov, ale plnia úlohy pri vyhodnocovaní majetkových priznaní, preverovaní sudcovskej spôsobilosti týkajúce sa prepojenia na organizovanú zločineckú skupinu, ale aj pri preverovaní sudcovskej spôsobilosti ako takej. Pri týchto činnostiach neprichádzajú do styku s utajovanými skutočnosťami v režime PT.

Ak by sa v budúcnosti objavila potreba získavať a nakladať s informáciami podliehajúcimi režimu PT, následne je možné prijať opatrenia potrebné na získanie takej previerky u takého počtu zamestnancov, ktorý bude zodpovedať množstvu informácií s režimom PT. Na problémovú aplikáciu tohto ustanovenia súdna rada upozorňovala už pri MPK zásadnou pripomienkou (viď odôvodnenie zásadnej pripomienky).

Návrh riešenia:

Vypustiť z § 27ha ods. 6 podmienku na disponovanie zamestnancov KSR platným osvedčením o bezpečnostnej previerke IV. stupňa pre stupeň utajenia PT a činnosti viazať iba na KSR a náplň činností zamestnancov a útvarov KSR ponechať na vedúceho KSR, tak ako ho oprávňuje ustanovenie § 9 ods. 5 zákona č. 185/2002 Z. z. (Podrobnosti o organizácii a činnosti kancelárie súdnej rady, o postavení štátnych zamestnancov a zamestnancov kancelárie súdnej rady upravuje organizačný poriadok. Organizačný poriadok vydáva vedúci kancelárie súdnej rady).

5. Téma: **Majetkové priznanie**

Dotknuté ustanovenie: § 32 a § 33 (§ 28b ods. 2 a § 31) zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

Veľká zásadná novela, ktorá otvorila aj ústavu, súvisela s podrobnejším preverovaním „majetkových pomerov“ sudcov. Celý proces preverovania majetkových pomerov sudcov podľa súvisiacich noviel ústavy a zákonov sa odvíja od deklarovania majetku prostredníctvom každoročne podávaného majetkového priznania.

Podľa v súčasnosti platných zákonov je majetkové priznanie základom pre hlbšie preverovanie, zisťovanie, dožadovanie, vypočúvanie a pre podnet na disciplinárne stíhanie.

Avšak pri zmenách, ktoré boli urobené v zákonoch poslednou novelou, sa ustanovenie § 32 (okrem malých zmien - podávanie MP elektronicky a legislatívno-technické úpravy) vôbec nezmenilo.

Trocha z histórie - ustanovenie § 32 sa pred rokom 2020 viackrát menilo a k tomu sa vždy upravovalo vytvorené tlačivo podľa vtedy platného znenia. Dokonca niekedy sudcovia MP vyplňali v excelovskej tabuľke, následne sa k tomu tvoril program (upravovaný podľa znenia aktuálnej novely § 32), ktorý mal vždy v réžii ten, kto vyhodnocoval MP. MP vyhodnocovali rôzne subjekty podľa vždy platného znenia (sudcovská rada, ministerstvo spravodlivosti, súdna rada, teraz kontrolné komisie zložené z členov súdnej rady). Tieto neustále zmeny spôsobovali postupne problémy u sudcov, ktorí zažívali tieto zmeny viackrát a ktoré spôsobovali množenie otázok k podávaniu majetkového priznania.

Pri zmenách v roku 2020 sa opomenula riadna úprava § 32. Tiež by bolo na zváženie zakotviť zmocnenie na vydanie tlačiva, na ktorom deklaruje sudca majetkové pomery (tlačivo je riadnou prílohou všeobecne záväzného predpisu napríklad pri verejných funkcionároch, štátnych zamestnancoch).

Problémom je napríklad určovanie hodnoty nehnuteľnosti, pomenovávanie druhov nehnuteľností, uvádzanie hnutel'nych vecí s hodnotou nižšou ako je nastavená hranica v zákone, rôzne definovanie bankových účtov, nejasnosti pri pojme „požitky“, nejasnosti aké výhody je povinný sudca uvádzať.

Spomínané posledné novely tiež rozšírili podmienku pre uchádzača na funkciu sudcu, aby spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania podal MP. V texte sa uvádza, že toto MP musí obsahovať údaje podľa tohto zákona (t.j. podľa zákona č.385/2000 Z. z.) Zákon používa slovné spojenie, že MP uchádzača „musí obsahovať“. Avšak pre uchádzača v uvedenom zákone žiadne ustanovenie nešpecifikuje, čo má MP uchádzača obsahovať, uchádzač ani nevie uviesť všetko to, čo je v ustanovení § 32 (pre MP sudcu).

Novelou ústavy sa do pôsobnosti súdnej rady vložilo „*vykonávanie dohľadu a konanie vo veciach majetkových pomerov sudcu*“.

Avšak aj bez tejto ústavnej úpravy podľa zákona súdna rada mala právo konať vo veciach majetkových pomerov sudcov, a to vyhodnocovaním majetkových priznaní sudcov. § 32 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. ustanovuje, že sudca je povinný deklarovat' „majetkové pomery“, ktoré vyhodnocuje súdna rada. Čo je obsahom deklarovania majetkových pomerov v MP bližšie špecifikujú ďalšie odseky tohto ustanovenia § 32.

V súčasnosti už zrušené ustanovenie § 33 zákona č. 385/2000 Z. z. a nahradené ustanovením § 27h a nasl. zákona č. 185/2002 Z. z. stanovuje postup pri konaní vo veciach vyhodnocovania majetkového priznania.

Pojem „majetkové pomery sudcu“, ktorý bol novelou vložený do ústavy, sa v procesných ustanoveniach zákonov rozčlenil na pojmy „písomné vyhlásenie“, „majetkové priznanie sudcu“ a „majetkové pomery sudcu“.

Podľa procesných ustanovení navrhovaných v § 27h až § 27hb zákona č. 185/2002 Z. z. sa rozlišujú samostatné konania pre konanie vo veciach písomného vyhlásenia a majetkového priznania sudcu a konanie vo veciach majetkových pomerov sudcov na rozdiel od ústavnej úpravy v čl. §141a ods. 6 písm. i) ústavy, ktorá upravuje konanie vo veciach majetkových pomerov sudcov „*vykonávať dohľad a konať vo veciach majetkových pomerov sudcov*“.

Sudca má podľa zákona povinnosť do zákonom stanovenej lehoty podať MP. Ak MP nepodá, je to dôvod podania disciplinárneho návrhu. Riešila sa situácia, kedy bol sudca na PN (mozgová príhoda, kóma) a nemohol podať MP. Takúto výnimku zákon nerieši (prípadne požiadať sprostredkovane alebo priamo sudcom o predĺženie lehoty na podanie MP, prípadne

oznámiť takýto akceptovateľný dôvod nepodania MP) a je na mieste, aby v takomto prípade disciplinárny návrh nebol podaný. O tomto by mohol rozhodovať predseda súdnej rady.

Tiež je vedená diskusia o tom, aby v prípade chýb uvedených v MP mohol ten, kto podáva MP podať opravné MP na základe rozhodnutia o jeho žiadosti.

Pomenovanie konkrétnejších problémov súvisiacich s § 32

- podávanie MP pri VK na sudcu alebo na funkciu predsedu súdu

Povinnosť podávať MP k žiadosti do VK po poslednej novele rieši § 28b ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. V súčasnom znení § 32 nie je jednoznačne uvedené k akému dátumu priznávať stav majetkových pomerov. Tiež absentuje mechanizmus, kto doručí tieto MP súdnej rade.

A zároveň je potrebné upraviť ustanovenie, ktoré ukladá povinnosť uchádzačovi o funkciu sudcu (nesudca) podať majetkové priznanie. Toto majetkové priznanie by mal podávať až úspešný uchádzač vo výberovom konaní (kandidát). Tento návrh je tiež ochranou pred zhromažďovaním údajov v rámci majetkového priznania, ktoré pri neúspešnom uchádzačovi sa nepreverte a preto nemá opodstatnenie, aby ho podávali všetci uchádzači o funkciu sudcu, t. j. aj neúspešní. Riešenie by mohlo byť vypustenie poslednej vety v § 28b ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.

Spolu s tým absentuje celá právna úprava spracúvania, zhromažďovania a uchovávanía údajov zo strany súdnej rady tak, ako to mali novelou z roku 2018 (reakcia na nový zákon a GDPR) právne upravené súdy a aj ministerstvo v zákone č. 757/2004 Z. z., ale aj právna úprava spracúvania údajov súvisiaca so štátnou službou, alebo úprava v zdravotníckych zákonoch, školských zákonoch. Taktiež je na diskusiu nastaviť, **aké údaje zverejňovať** v nadväznosti na ochranu osôb, o ktorých sudca poskytuje údaje o majetku (viď česká právna úprava).

- čestné vyhlásenie sudcu, že nemá vzťahy na organizovaný zločin

Právne upraviť povinnosť predkladať čestné vyhlásenie spolu s MP pri úspešných uchádzačoch z VK, ktoré súvisí s § 27hb zákona č. 185/2002 Z. z. Riešením by mohlo byť doplniť ho do § 32 ods. 6 ako povinnú súčasť MP.

- cena nehnuteľnosti

Nejasnosti vznikajú pri určovaní ceny nehnuteľnosti. Nejasnosti nastali hlavne z dôvodu opakovanej úpravy tohto ustanovenia. Na začiatku ustanovenie § 32 hovorilo, že nehnuteľnosť sa neoceneňuje, neskôr sa zmenilo, že cenu si môže vyžiadať ten, kto vyhodnocuje MP, potom sa cena neuvádzala a potom sa zase uvádzala.

Terajšie znenie hovorí, že sudca musí v MP uviesť pri nehnuteľnosti

- právny dôvod,
- dátum nadobudnutia nehnuteľného majetku,
- cenu jeho obstarania a pri bezodplatnom nadobudnutí cenu podľa osobitného predpisu.^{11a)}

V žiadnej dôvodovej správe pri jednotlivých zmenách sa nedá bližšie dozvedieť, akú má sudca pri nehnuteľnosti uvádzať cenu. Ani pri obdobných zákonoch ako napríklad pri prokurátoroch alebo policajtoch, pri ich zákonných úpravách tiež dôvodová správa nepomôže. Vždy ide iba o opísanie textu paragrafového znenia v dôvodovej správe.

V určitom období v ustanovení § 32 bolo uvedené, že sudca je povinný v MP uviesť údaje o „*právnom dôvode a o dátume nadobudnutia nehnuteľného majetku, a ak o to požiada predseda príslušnej sudcovskej rady alebo predseda súdnej rady, aj cenu jeho obstarania, pri*

bezodplatnom nadobudnutí cenu podľa osobitného predpisu, 11a)“.Odkaz pod čiarou uvádzal vyhlášku Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 465/1991 Zb. o cenách stavieb, pozemkov, trvalých porastov, úhradách za zriadenie práva osobného užívania pozemkov a náhradách za dočasné užívanie pozemkov v znení neskorších predpisov.

Potom bolo obdobie keď sa nehnuteľnosť neoceňovala. Následne boli ďalšie čiastkové úpravy a až od roku 2011 je znenie vo vzťahu k nehnuteľnosti také, ako platí v súčasnosti, ale s odkazom pod čiarou na zákon o cenách. Dôvodová správa opäť iba opisuje voľnejšie text ustanovenia.

Sudcovia, ktorí sú sudcami od roku 2000 (k platnosti zákona 385/2000 Z z.) aj skôr a v priebehu výkonu funkcie sudcu nadobúdali nehnuteľnosti, môžu mať v MP nehnuteľnosti kúpené bez uvedenia ceny, s cenou za ktorú bol urobený prevod vlastníctva od štátu, s cenou za ktorú nehnuteľnosť kúpili v tom čase (trhovú cenu). Pri darovaní podľa roku kedy ju nadobudli môže mať cenu uvedenú, ale tiež ak im bola darovaná v inom roku, môžu mať uvedenú cenu ako „0“ alebo napríklad pri darovaní od rodinných príslušníkov, môžu mať uvedenú cenu, ktorú získali ako informáciu od rodinných príslušníkov, keď nehnuteľnosť kúpili pred tým alebo podľa zmluvy o prevode vlastníctva. Tieto opísané situácie sú reálne už uvedené v MP. Zmenami v § 32 sa nikto nezaoberal tým, ako sa má účinnosťou nového znenia upraviť hodnota nehnuteľnosti, a preto je nemožné v tomto období zjednotiť doteraz opakované MP sudcu, ktorý je dlhodobo vo funkcii a podával MP počas platnosti rôznych právnych úprav § 32.

Ani v dôvodovej správe nie je uvedené, ako aplikovať túto časť zákona, a to čo sa považuje za cenu „*pri bezodplatnom nadobudnutí podľa osobitného predpisu, 11a)*“.

Ak by sa vykladal bezodplatný prevod ako prevod bez protihodnoty, tak je otázne, akú cenu uviesť a či ju uvádzať.

Pri policajtoch je povinnosťou podľa zákona do MP uviesť cenu iba obstarávaciu. Neriešia cenu pri bezodplatnom nadobudnutí. Aj podľa českej úpravy sudcovia priznávajú nehnuteľný majetok, ale pri bezodplatnom nadobudnutí neuvádzajú cenu.

Absentuje úprava, ktorá by ukladala povinnosť priznať užívanie nehnuteľnej veci (byt, dom, nebytový priestor vo vlastníctve inej osoby) a tiež užívanie hnutelnej veci.

Návrh riešenia:

Je súčasťou textu vyššie „zdôvodnenia“. K tomu, aby sa dali riadne preverovať pomery sudcov, sa javí za potrebné urobiť úplne novú úpravu § 32 a tiež uvažovať o možnosti zavedenia samostatného tlačiva pre sudcu a samostatného tlačiva pre kandidáta na funkciu sudcu. Takáto úprava § 32 si vyžaduje zainteresovanie viacerých dotknutých subjektov, či už tých, ktorí MP vyplňajú ako aj tých, ktorí MP kontrolujú a vyhodnocujú.

Ak bude naďalej možnosť rôznych výkladov ustanovenia § 32, uplatňovanie nových právomocí súdnej rady bude problematické a otvára aj možnosť súdnych sporov.

Navrhujeme doplniť:

- možnosť opraviť deklarované majetkové pomery s uvedením lehoty na vykonanie opravy,
- rozhodný dátum, ku ktorému sa uvádza stav majetku jednak pre štandardné MP ako aj pre MP podávané kandidátom na funkciu sudcu a sudcom po znovu ujatí sa funkcie sudcu,
- sprísnenie špecifikácie majetku, ktorý je sudca povinný deklarovať v MP,
- doplnenie povinnosti deklarovať užívanie hnutelnej a nehnuteľnej veci vo vlastníctve inej FO a PO, ak sa užíva viac ako jeden kalendárny mesiac,
- rozšírenie deklaračnej povinnosti sudcu a kandidáta na funkciu sudcu vo vzťahu k deklarovaným príjmom,
- zavedenie definície pojmu „cena obvyklá“,

- rozšírenie povinnosti sudcu a kandidáta na funkciu sudcu poskytovať osobné údaje o iných osobách na účely preverovania majetkových pomerov sudcov alebo kandidátov na funkciu sudcu,
- zákonom identifikovať, aké osobné údaje sa zbierajú, zhromažďujú a vyhodnocujú, určiť ich rozsah a účel,
- konkrétne zadefinovať zákonom, aké údaje budú zverejňované s tým, aby sa obmedzilo zverejňovanie takých údajov, ktoré by umožnili identifikáciu hnutelných alebo nehnuteľných vecí vo vlastníctve sudcu alebo kandidáta na funkciu sudcu, alebo by umožnili identifikáciu iných osôb,
- splnomocňovacie ustanovenie na vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorý by upravil podrobnosti o formálnych náležitostiach, postupe a spôsobe vyplňania majetkového priznania sudcu a majetkového priznania kandidáta na funkciu sudcu vrátane vzorov majetkového priznania sudcu a majetkového priznania kandidáta na funkciu sudcu.

6. Téma: Podávanie majetkových priznaní iba u úspešných uchádzačov, vyradenie neúspešného kandidáta z databázy a opätovné zaradenie vyradeného kandidáta

Dotknuté ustanovenie: § 28b a § 28d zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

Vyradenie z databázy kandidátov na funkciu sudcu bolo problémom už v minulosti, keď kandidát neprešiel sudcovskou spôsobilosťou (v čase keď sa informácie získavali prostredníctvom NBÚ) a bolo potrebné ho vyradiť zo zoznamu kandidátov na sudcu. Na základe tohto bola urobená novela (§ 27ga ods. 8 zákona č. 185/2002 Z. z.). Tento § bol napadnutý na ústavnom súde a do 6 mesiacov ministerstvo neurobilo novelu a vec, ktorá sa dodatočne riešila novelou, sa stala opäť problémom.

K tomu sa následne pridala aj neriešený mechanizmus opätovného zaradenia kandidáta do databázy po tom, čo jeho ústavnej sťažnosti vyhovel ústavný súd a po opakovanom rozhodovaní o sudcovskej spôsobilosti. Pri tomto opakovanom zaradení do databázy boli odlišné názory aj na poradie zaradenia. Z tohto dôvodu je potrebné upraviť problematiku v zákone.

Návrh riešenia:

§ 28d sa dopĺňa odsekmi 6 a 7, ktoré znejú:

„(6) Ak súdna rada prijme stanovisko, že kandidát na funkciu sudcu nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ministerstvo vyradí kandidáta z databázy kandidátov na funkciu sudcu.

(7) Ak bolo právoplatným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zrušené uznesenie súdnej rady o prijatí stanoviska, že kandidát na funkciu sudcu nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ministerstvo pri opätovnom zaradení kandidáta do databázy kandidátov na funkciu sudcu zaradí tohto kandidáta do databázy kandidátov na funkciu sudcu v poradí za úspešnými kandidátmi z hromadného výberového konania, ktoré bolo ukončené bezprostredne pred dňom nadobudnutia právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

7. Téma: Hodnotenie sudcu

Dotknuté ustanovenie: § 27a až 27h zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

V súvislosti s postavením člena hodnotiacich komisií (HK) bolo už viacero otázok, či už zo strany členov HK alebo zo strany predsedov súdov.

Súdna rada riešila túto problematiku tiež, pričom výsledkom je uznesenie súdnej rady č. 281/2021 z 25. novembra 2021, ktoré obsahuje návrhy na úpravu súvisiacej problematiky.

Návrh riešenia:

Súčasťou schváleného uznesenia boli aj zosumarizované nasledovné okruhy na úpravu dotknutých ustanovení:

- úpravu postavenia členov hodnotiacich komisií vrátane výslovnej normy, podľa ktorej člen hodnotiacej komisie nesúdi,
- určenie, kto je osobným úradom člena hodnotiacej komisie (osobitne pri emeritných sudcoch, ktorí sa vzdali funkcie sudcu),
- úpravu členstva člena hodnotiacej komisie v samosprávnych orgánoch, v grémiách a kolégiách súdu,
- určenie osoby a spôsobu kontroly činnosti člena hodnotiacej komisie,
- úpravu platových náležitostí členov hodnotiacej komisie,
- určenie hodnoteného obdobia pri päťročných hodnoteniach, t.j. čas, ktorý sa nezapočítava do hodnoteného obdobia (rodičovská dovolenka, stáž bez rozhodovacej činnosti, dlhodobá práceneschopnosť nad 6 týždňov a iné),
- určenie hodnoteného obdobia pri hodnoteniach v súvislosti s výberovým konaním, t.j. čas, ktorý sa nezapočítava do hodnoteného obdobia,
- určenie osôb, ktoré majú zabezpečiť vyjadrenie podľa § 27c písm. c) zákona o sudcoch pri päťročnom hodnotení v prípadoch, keď je hodnotený sudca predsedom súdu a funkcia podpredsedu nie je obsadená,
- určenie postupu pre prípady, ak hodnotený uchádzač vo výberovom konaní nevykonával rozhodovaciu činnosť tri roky pred konaním výberového konania (napr. bol na rodičovskej dovolenke),
- rozšíriť hodnotiace výroky na 4 stupne a k tomu stanoviť počet pridelovaných bodov,
- určiť lehotu 15 dní (§ 27e ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z.) na vypracovanie písomného hodnotenia od predloženia písomných správ podľa § 27d len pre písomné hodnotenia uskutočňované v súvislosti s výberovým konaním,
- upustiť od uskutočňovania hodnotenia predsedu súdu po piatich rokoch výkonu funkcie sudcu, ak nevykonáva rozhodovaciu činnosť,
- v prípade, že sa neupustí od uskutočňovania hodnotenia na predsedu súdu po piatich rokoch výkonu funkcie sudcu, rozšíriť § 27f ods. 3 aj na 5 ročné hodnotenie predsedov súdov,
- v prípade, že sa neupustí od uskutočňovania hodnotenia predsedov súdov po piatich rokoch výkonu funkcie sudcu, určiť postup hodnotenia predsedu, ktorý je súvisle a to viac ako 5 rokov predsedom súdu, má znížený nápad pridelovaných vecí, vôbec nepojednáva, meritorne nerozhoduje, ide zväčša o rovnaký predmet konania, takže niet z čoho a ako vykonať prieskum v súlade s ustanovením § 27c písm. a) a § 27d ods. 1,2 zákona o sudcoch; tiež v týchto prípadoch nie je možné vychádzať z ustanovení § 27c písm. b), c), d), e) zákona o sudcoch,
- upustiť od uskutočňovania hodnotenia v súvislosti s výberovým konaním na predsedu súdu,

- upraviť formu rozhodovania o námietkach a zjednotiť zverejňovanie hodnotení po rozhodovaní námietkach,
- v ustanovení § 27a ods. 1 písm. b) určiť osobu, ktorá predkladá výberovej komisii hodnotenie sudcu nie staršie ako jeden rok a určiť deň, od ktorého sa počíta lehota jeden rok,
- upraviť nutnosť hodnotenia sudcu podľa § 27a ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných tak, aby sa hodnotenie vykonalo len z taxatívne určených dôvodov:
 - pred kariérnym postupom sudcu,
 - na žiadosť sudcu,
 - na podnet revízneho oddelenia,
 - na žiadosť disciplinárneho súdu a
 - žiadosť predsedu príslušného súdu.

8. Téma: Opätovná kandidatúra za člena súdnej rady, ktorý je vo funkcii predsedu alebo podpredsedu súdnej rady a je sudcom

Dotknuté ustanovenie: § 11 ods. 1 zákona č. 185/2002 Z. z.

Zdôvodnenie:

Problém sa týka opätovnej kandidatúry člena súdnej rady (druhé funkčné obdobie), ktorý je volený sudcami a ak je zároveň aj predsedom alebo podpredsedom súdnej rady. V súvislosti s funkciou predsedu alebo podpredsedu má takýto člen súdnej rady prerušený výkon funkcie sudcu a ak chce opätovne kandidovať, na splnenie zákonných podmienok sa musí vzdať funkcie predsedu alebo podpredsedu súdnej rady. Takáto situácia má za následok, že núti predsedu, podpredsedu – sudcu vzdať sa funkcie.

Aj keď zákon hovorí, kto pri neobsadenom mieste predsedu, prípadne podpredsedu vykonáva dočasne funkciu predsedu, situácie pri opakovanej kandidatúre na člena súdnej rady nie je možné akceptovať. A to aj z dôvodu, že ak by sa takáto situácia opakovanej kandidatúry na člena súdnej rady vzťahovala na predsedu alebo podpredsedu -nesudcu (volený alebo menovaný inými zložkami verejnej moci), tak pred opakovanou kandidatúrou takéhoto člena by vykonávaná funkcia predsedu alebo podpredsedu súdnej rady ho neobmedzovala pri kandidatúre.

Návrh riešenia:

V § 11 ods. 1 zákona č. 185/2002 Z. z. doplniť výnimku, že podmienka výkonu funkcie sudcu ku dňu konania volieb sa nevzťahuje na sudcu, ktorý v čase kandidatúry vykonáva funkciu predsedu a podpredsedu súdnej rady.

9. Téma: Preloženie sudcu

Dotknuté ustanovenie: § 14 zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

Podľa § 14 existujú tri dôvody preloženia súdnou radou na iný súd

- so súhlasom sudcu
- na žiadosť sudcu
- na základe disciplinárneho rozhodnutia.

V § 14 ods. 3 sa uvádza, že na súd vyššieho stupňa sa sudca preloží na základe výsledkov výberového konania a v súlade so zásadami funkčného postupu sudcov. Schvaľovanie Zásad funkčného postupu sudcov na súd vyššieho stupňa súdnou radou bolo zo zákona vypustené zákonom č. 467/2011 Z. z.

Návrh riešenia:

Pri žiadosti sudcu na preloženie je súhlas sudcu s preložením nadbytočným - upraviť formuláciu.

Z odseku 3 vypustiť „v súlade so zásadami funkčného postupu sudcov“.

10. Téma: Napomenutie - disciplinárne opatrenie udelené orgánom, ktorý je oprávnený podať disciplinárny návrh

Dotknuté ustanovenie: § 117 zákona č. 385/2000 Z. z. a § 34 zákona č. 432/2021 Z. z.

Zdôvodnenie:

Napomenutie je jedno z disciplinárnych opatrení (§ 117 zákona č. 385/2000 Z. z.), ktoré môže udeliť priamo sudcovi aj ten, kto je oprávnený podať disciplinárny návrh. Pri napomenutí sa môže sudca podľa § 117 ods. 8 zákona č. 385/2000 Z. z. v lehote 15 dní odo dňa, keď sa dozvie o udelení napomenutia, obrátiť na najvyšší správny súd s návrhom na určenie, že napomenutie je neplatné.

Disciplinárny senát buď vyhlási napomenutie za neplatné alebo ak disciplinárny senát dôjde k záveru, že napomenutie je oprávnené, mal by návrh sudcu zamietnuť. V disciplinárnom poriadku však absentuje ako má disciplinárny senát rozhodnúť o takomto návrhu sudcu. Ustanovenie § 34 ods. 1 disciplinárneho poriadku rieši iba situáciu, kedy disciplinárny senát uzná sudcu vinným on sám a uloží mu opatrenie alebo kedy sudcu oslobodí. Ustanovenie § 34 postup pri napadnutí vyššie uvedeného opatrenia nerieši, t. j. rozhodnutie o neplatnosti alebo odmietnutie podaného návrhu sudcu.

Návrh riešenia:

Aj napriek prijatej novele § 117 ods. 8 zákonom 151/2022 Z. z., navrhujeme doplnenie § 34 disciplinárneho poriadku o situáciu, že ak disciplinárny senát dôjde k záveru, že napomenutie sudcu je oprávnené, návrh sudcu na určenie, že napomenutie je neplatné zamietne. A zároveň doplnenie, že ak disciplinárny senát dôjde k záveru, že napomenutie sudcu nie je dôvodné, rozhodne, že napomenutie sudcu je neplatné.

11. Téma: Stanovisko SR SR na vyžiadanie predsedu DS v disciplinárnom konaní

Dotknuté ustanovenie: § 25 ods. 2 zákona č.432/2021 Z. z.

Zdôvodnenie:

Podľa § 25 ods. 2 predseda DS v disciplinárnom konaní vedenom pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, si môže od súdnej rady vyžiadať stanovisko.

Disciplinárny súdny poriadok nadobudol účinnosť 1. decembra 2021 a na základe tohto DSP už disciplinárne senáty reagovali a žiadajú súdnu radu o stanoviská (do 31. 5. 2022 evidujeme päť žiadostí), avšak nie vždy v týchto disciplinárnych návrhoch bolo základom disciplinárneho previnenia „porušenie etiky“, a prepojenie mohlo byť na etiku iba okrajovo.

Tu vzniká problém s aplikáciou § 25 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku. Tento problém je v spojení s problémom v zákone č. 385/2000 Z. z. zadaných prelínajúcich sa disciplinárnych previnení a používaní rôznych spolu súvisiacich, prelínajúcich sa pojmov, ktoré sa v zákone nepoužívajú jednoznačne (viď v aj texte témy 1 – sudcovská spôsobilosť).

Ak by aj išlo o disciplinárne previnenie v porušení etiky, je potrebné ešte upozorniť nato, že podľa rokovacieho poriadku súdnej rady by súdna rada mala prijať stanovisko pre disciplinárny senát obdobným procesným spôsobom, ako sa vyjadruje k iným návrhom t. j. prerokovať na zasadnutí stanovisko a schváliť ho. Spolu s prijatím Zásad sudcovskej etiky súdna rada prijala aj smernicu č. 1/2016, ktorá upravuje postup Súdnej rady Slovenskej republiky pri realizácii pôsobnosti v oblasti všeobecného dohľadu a etiky sudcov a podľa čl. I ods. 5 zriadila stálu 5-člennú etickú komisiu z členov súdnej rady, ktorej úlohou je aj príprava stanovísk k etickým zásadám pre súdnu radu.

Každá jedna žiadosť o stanovisko disciplinárneho senátu NSS SR podľa § 25 ods. 2 DSP, by sa mala podľa schváleného postupu súdnej rady doručiť stálej komisii, ktorá by následne mala predložiť stanovisko na schválenie súdnej rade. Pripraviť stanovisko a tiež ho odsúhlasiť, by mala súdna rada stihnúť v lehote určenej disciplinárnym senátom (teraz podľa výzvy disciplinárneho senátu v 30-dňovej lehote), čo nie je vždy možné reálne stihnúť. Stanoviskom súdnej rady nie je navyše disciplinárny senát viazaný.

Po legislatívnej úprave, ktorá presunula rozhodovanie o disciplinárnych previneniach na NSS SR, sa týmto procesom riadia okrem previnenia sudcov aj iné právnické profesie. Každá táto profesia mala pred tým rozdielny postup v disciplinárnych konaniach. A tu chceme upozorniť na aplikačný problém príkladom v porovnaní s prokurátormi, ktorí majú zriadenú tiež Etickú komisiu prokurátorov, ktorá ak podľa zákona vydá stanovisko, je toto v zmysle § 217b zákona č. 154/2001 Z. z. pre osobu oprávnenú podať disciplinárny návrh záväzný a teda je samozrejme na mieste, že si k tejto veci môže vyžiadať disciplinárny senát podľa § 25 ods. 2 DSP stanovisko. Pri sudcoch, súdna rada podľa čl. V ods. 1 písm. a) Zásad sudcovskej etiky, prijíma stanoviská k interpretácii zásad sudcovskej etiky. Nejde o záväzné stanovisko na podanie disciplinárneho návrhu.

Súčasný znenie zákona vyžaduje, aby predseda disciplinárneho senátu vždy vyžiadal stanovisko orgánu, ktorý zásady alebo pravidlá profesijnej etiky prijal (teda napr. od Súdnej rady, Rady prokurátorov atď.). Súdna rada vo svojom uznesení, ktorým schválila tri návrhy stanovísk (uznesenie č. 69/2022 z 28. apríla 2022) vyložila dané ustanovenie tak, že jej úlohou je podať stanovisko k interpretácii zásad profesijnej etiky v kontexte skutku, nie ku skutku samotnému, pričom sa držala dôvodovej správy k návrhu zákona. Tento interpretačný problém bol teda nateraz vyriešený. Vzhľadom na množstvo disciplinárnych konaní je však veľmi problematické zabezpečiť podávanie stanovísk (ako autentického výkladu) vždy, keď do úvahy prichádza porušenie zásad etiky. Súdna rada s množstvom úloh a v kolektívnom deliberatívnom formáte nedokáže popri iných úlohách spracovať veľký počet stanovísk. Zároveň, nie vždy disciplinárny senát nevyhnutne pociťuje potrebu konfrontovať svoj výklad a výklad autora zásad alebo kódexu. Navrhujeme preto, aby vyžiadanie stanoviska nebolo obligatórne.

Je vhodné presnejšie v zákone naformulovať dopyt po forme stanoviska – je jeho úlohou interpretácia zásad alebo aj poskytnutie záveru etickosti správania popísaného v skutkovej vete disciplinárneho návrhu? Súdna rada sa prikláňa k tomu, že by súdna rada pri danom type stanovísk mala ostať v prvej rovine.

Podľa súčasnej právnej úpravy, ak súd dospeje k tomu, že skutok **sa môže dotýkať** porušenia etiky a to bez toho aby priamo návrh riešil disciplinárne previnenia - skutkovú podstatu porušenia zásad sudcovskej etiky (§ 116 ods. 1 písm. a) „zavinené nesplnenie alebo **porušenie povinností sudcu**“ v spojení s § 30 ods. 2 písm. g) „**dodržiavanie zásad**

sudcovskej etiky“, si vyžiada stanovisko. Táto možnosť vyžiadania je nastavená cez text „**dospeje k tomu, že skutok sa môže dotýkať**“.

Navrhuje sa urobiť takú právnu úpravu znenia, aby bolo na úvahe súdu možné si vyžiadať stanovisko a to iba v prípade, že na sudcu bude podaný disciplinárny návrh za **disciplinárne previnenie uvedené v § 116 ods. 1 písm. a) v spojení s § 30 ods. 2 písm. g) zákona č. 385/2000 Z. z. a zároveň zaviesť dispozitívnosť oprávnenia predsedu DS NSS SR vyžiadať si stanovisko.**

Návrh riešenia:

„(2) Ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, **spočíva** v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu **si môže vyžiadať** stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal.“

12. Téma: Duševné zdravie

Dotknuté ustanovenie: § 28b zákona č. 385/2000 Z. z. v spojení s vyhláškou č. 160/2017 Z. z., § 5, § 18, § 24, § 26 a § 30 zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

Duševné zdravie v súdnictve nie je zatiaľ hodnotou, ktorá je náležite právne chránená zo všetkých do úvahy prichádzajúcich aspektov. V platnej právnej úprave nemáme žiadnu oporu pri predchádzaní tomu, aby sa kandidátmi na funkcie sudkýň a sudcov stávali ľudia, ktorí nedokážu zvládnuť záťaž sudcovského povolania.

Rovnako niet zákonnej opory na to, aby pri neželanom stave, ktorý však môže nastať - pri prejavoch duševnej poruchy alebo duševnej choroby - mali orgány správy a riadenia justície, predovšetkým predsedovia príslušných súdov, zákonnú možnosť vykonať a presadiť opatrenia, ktoré budú jednak chrániť zdravie sudkýň a sudcov, ale aj dobrú povest' justície – napríklad uložiť sudcovi povinnosť podrobiť sa potrebnému vyšetreniu alebo navrhnúť prerušenie výkonu funkcie sudcu.

Niet zákonného ustanovenia, ktoré by umožňovalo, ak sa preukáže, že sudca trpí duševnou chorobou alebo poruchou, aby predseda príslušného súdu podal návrh na jeho odvolanie z funkcie sudcu, o ktorom by rozhodovala súdna rada alebo judikoval NSS SR.

Takýto právny stav však ohrozuje garanciu základného práva na súdnu ochranu pre každého, kto je užívateľom tohto základného práva.

Návrh riešenia:

Uvedený negatívny jav absencie primeranej právnej úpravy by bolo možné riešiť napríklad:

- psychologické posúdenie uchádzačov o funkciu sudcu zamerať na špecifické požiadavky na výkon funkcie sudcu,
- predsedom súdov vytvoriť právny základ na to, aby pri vzniku dôvodných pochybností o zdravotnej spôsobilosti sudcu na výkon funkcie sudcu, boli oprávnení od sudcu požadovať v určenej lehote predloženie lekárskeho posudku zameraného na posúdenie, či sudca trpí duševnou chorobou, duševnou poruchou alebo na jej úroveň danými diagnózami ako vyhorenie, stres, depresia; nesplnenie tejto povinnosť považovať za závažné disciplinárne previnenie,
- súdnej rade priznať kompetenciu na základe lekárskeho posudku alebo znaleckého posudku prerušiť výkon funkcie sudcu na dobu neprevyšujúcu 9 mesiacov za účelom zlepšenia zdravotného stavu sudcu, u ktorého bola zistená duševná porucha alebo na jej úroveň dané diagnózy ako vyhorenie, stres, depresia; počas tejto doby sudca poberá

plný plat a poskytne sa mu podľa okolností prípadu aj potrebná lekárom odporúčaná liečebná starostlivosť,

- súdnej rade priznať právo navrhnúť prezidentovi odvolanie sudcu z funkcie sudcu na základe lekárskeho posudku alebo znaleckého posudku pri zistení duševnej choroby alebo duševnej poruchy, ktorá nie je prechodná,
- sudcovské rady by mali mať právo a povinnosť vykonať pohovory so sudcami, u ktorých by sa prejavovali príznaky duševnej poruchy, najmä vyhorenia, stresu, depresie ako aj duševnej choroby a nabádať ich na riešenie ich zdravotnej spôsobilosti na výkon funkcie sudcu.

13. Téma: Zabezpečovanie výkonu verejnej kontroly súdnictva

Dotknuté ustanovenie: § 3a, § 3b, § 3c zákona č. 185/2002 Z. z.

Zdôvodnenie:

Ustanovenie § 3a sa týka pôsobnosti súdnej rady, ktorá bola vložená do Ústavy SR ústavným zákonom č. 161/2014 Z. z. (čl. 141a ods. 5 písm. a) a bola odôvodnená nasledovne: „Dôležitou novou právomocou Súdnej rady Slovenskej republiky je zabezpečovať plnenie úloh verejnej kontroly súdnictva [čl. 141a ods. 6 písm. a)].“

Vychádzajúc z citovaného ustanovenia ústavy, by malo byť ustanovenie § 3a podrobnosťou tejto ústavnej pôsobnosti. Avšak znenie § 3a prostredníctvom jednotlivých písmen a) až e) je duplicitou k ďalším ustanoveniam zákona č. 185/2002 Z. z., ale aj ďalších ustanovení v zákone č. 385/2000 Z. z. a v zákone č. 757/2004 Z. z.

Ide o tieto konkrétne úlohy uvedené v § 3a:

- podieľanie sa na riadení a správe súdov,
- vyhodnocovanie správy o výsledkoch vnútornej revízie súdov,
- prijímanie opatrení na posilňovanie dôvery verejnosti v súdnictvo,
- zabezpečovanie účasti na zasadnutí pléna NS SR a NSS SR a vo výberových komisiách podľa osobitného predpisu,
- plnenie ďalších úloh ustanovených zákonom,

ktoré sú v skutočnosti podrobnejšie rozvedené úplne v iných ustanoveniach vyššie uvedených zákonov a ktoré súdna rada aj bez ustanovenia § 3a napĺňa.

Napríklad pri podieľaní sa na riadení a správe súdov súdna rada prerokúva správy o čerpaní rozpočtových prostriedkov súdov (§ 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 185/2002 Z. z.), zaujíma stanovisko k podkladom k rozpočtu verejnej správy a návrhu rozpočtu súdnictva (§ 86 zákona č. 757/2004 Z. z.), podieľa sa na rozvoji ľudských zdrojov v súdnictve (§ 4 ods. 1 písm. j) zákona č. 185/2002 Z. z.), prerokúva počet miest kandidátov na funkciu sudcu v HVK (§ 28 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z.).

Napríklad pri vyhodnocovaní správy o výsledkoch vnútornej revízie súdov, schvaľuje harmonogram revízií a určuje zameranie mimoriadnych revízií (§ 55 ods. 1 a ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z.).

Napríklad pri prijímaní opatrení na posilňovanie dôvery verejnosti v súdnictvo, zaujíma stanoviská k všeobecne záväzným právnym predpisom a k návrhom koncepčných dokumentov v oblasti súdnictva, predkladá podnety na prijatie všeobecne záväzných predpisov v oblasti súdnictva (§ 4 ods. 1 zákona č. 185/2002 Z. z.).

Ďalšie určené zákonom, napríklad: určuje obsahovú náplň vzdelávania sudcov, odbornej justičnej stáže a prípravného vzdelávania kandidátov na funkciu sudcu (§ 4 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z., § 149f zákona č. 385/2000 Z. z.).

To isté platí aj pre ustanovenie § 3b.

Napríklad pri konaní vo veciach uvedených v § 3b preveruje písomné vyhlásenia, majetkové priznania a podnety na disciplinárne konanie a predseda súdnej rady má návrhové oprávnenie na podanie disciplinárneho návrhu (§ 27h a nasl., § 4 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z., § 31, § 32 zákona č. 385/2000 Z. z., § 15 písm. b) zákona č. 432/2021 Z. z.).

Z týchto dôvodov sú uvedené ustanovenia aj spolu s vypracovávaním „správy“ (§ 3c) nadbytočné a hlavne v obsahu duplicitné k iným ustanoveniam.

Návrh riešenia:

Navrhuje sa vypustenie §3a až 3c.

Ak bude vypustený § 3a, je potrebné zaviesť legislatívnu skratku „najvyšší súd“ a „najvyšší správny súd“ v §10 ods. 2.

14. Téma: Vnútorne revízie súdov

Dotknuté ustanovenie: § 54 až 61 zákona č. 757/2004 Z. z.

Zdôvodnenie:

Vykonávanie revízie podľa v súčasnosti nastaveného mechanizmu a obsahu revízií sú časovo náročné a záber je veľmi široký. Podieľajú sa na nej viacerí členovia revízneho oddelenia vyčlenení z radov sudcov (pričom majú znížený nápad), ktorí sa tiež podieľajú aj na vypracovaní záverečnej správy spolu s návrhom opatrení. Podľa zákona súdna rada vyhodnocuje obsah správy a vypracúva stanovisko. Takéto isté úkony vykonávajú aj zákonom určené ďalšie osoby - predsedovia súdov, ministerstvo a čiastočne aj hodnotiace komisie.

Táto právna úprava, ktorá sa týka revízie bola prijatá v období, kedy ešte neboli vytvorené hodnotiace komisie na sudcov.

Opatrenia, ktoré sú uvedené v správe, sa väčšinou týkajú nedostatku personálneho obsadenia súdov a nedostatočného materiálneho technického vybavenia súdov, ktoré súvisia s absenciou finančných prostriedkov. Opatrenia vyplývajúce z revízií a stanoviská k revíziám nemajú v praxi zákonom nastavenú záväznosť. Taktiež súdna rada po prerokovaní revíznych správ na zasadnutí súdnej rady a po vypracovaní odporúčaní, nedostáva spätnú väzbu ako je s týmto dokumentom naložené, prípadne ako je využitý.

Vynaložené úsilie a práca k vykonaniu revízie, vypracovaniu správy, vypracovaniu opatrení a vyhodnoteniu správy sú nepriamo úmerné k ich využitiu.

Návrh riešenia:

Navrhuje sa zrušenie vykonávania revízií, prípadne prehodnotenie ich obsahu a celého mechanizmu vykonávania revízií, vzhľadom na posilnenie iných oprávnení (napríklad: zavedenie nového procesu hodnotenia sudcov).

15. Téma: Započítanie právnej praxe na účely § 21 ods. 2, § 50 ods. 1 a § 95 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z.

Dotknuté ustanovenie: §21 ods. 2, § 50 ods. 1 a § 95 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

Podľa súčasnej právnej úpravy sa sudcom, ktorí boli vymenovaní do funkcie sudcu po nadobudnutí účinnosti zákona o sudcoch a prísediacich, na účely odchodného (§ 21 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z.) preventívnej rehabilitácie (§ 50 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z. z.) a príplatku k dôchodku (§ 95 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z.) započítava prax vrátane praxe prokurátora, ktorú vykonávali do vymenovania do funkcie sudcu nasledovne:

- Dotknutý sudca podľa **§ 151 ods. 5 a ods. 6** zákona č. 385/2000 Z. z. predkladá ministrovi spravodlivosti žiadosť, aby požiadal súdnu radu o započítanie inej právnej praxe vrátane výkonu funkcie prokurátora do času výkonu funkcie sudcu na účely ustanovené v § 21 ods. 2, § 50 ods. 1 a § 95 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. Minister spravodlivosti (ak si predmetnú žiadosť osvojí), požiada súdnu radu o započítanie inej právnej praxe vrátane výkonu funkcie prokurátora do času výkonu funkcie sudcu na účely ustanovené v § 21 ods. 2, § 50 ods. 1 a § 95 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z.
- Ustanovenie **§ 151 ods. 6** zákona č. 385/2000 Z. z. sa nachádza medzi prechodnými ustanoveniami, **čo môže pripúšťať nejednotný výklad**, napríklad že ustanovenie § 151 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z. by sa malo aplikovať iba na žiadosti tých sudcov, ktorí boli menovaní do funkcie pred účinnosťou zákona o sudcoch a prísediacich. Predmetné ustanovenie by sa v prípade pripustenia takého výkladu týkalo iba právnej praxe, ktorá nie je uvedená v § 151 ods. 5 zákona č. 385/2000 Z. z. Tým by sa vytváralo nerovnaké postavenie sudcov pri uznávaní právnej praxe pre poskytnutie benefitov, čím by vznikla situácia, kedy by sudcovia s rovnakou praxou, ale odlišným dátumom vstupu do systému, nemali poskytnuté rovnaké benefity.

Vychádzajúc z preverených žiadostí za posledných 10 rokov, väčšina žiadostí sa týkala sudcov, ktorí pôvodne vykonávali funkciu prokurátora.

Je potrebné poukázať na skutočnosť, že sudcom, ktorí boli menovaní do funkcie prokurátora, sa v zmysle § 263b zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'ov prokuratúry v znení neskorších predpisov sa na účely priznania viacerých sociálnych benefitov (príplatok na výkon funkcie prokurátora, príplatok k vdovskému dôchodku, príplatok k vdoveckému dôchodku) **prax sudcu započítava *ex lege*** bez toho, aby o takéto započítanie museli dotknutí prokurátori žiadať.

Zároveň je potrebné podotknúť, že zákon č. 154/2001 Z. z. priznáva prokurátorom (§ 84 nárok prokurátorov na preventívnu rehabilitáciu, § 125 nárok prokurátorov na odchodné a § 134 a nasl. príplatok za výkon funkcie prokurátora a príplatok k dôchodku) rovnaké sociálne benefity, ako priznáva zákon č. 385/2000 Z. z. sudcom (§ 21 odchodné, § 50 preventívna rehabilitácia a § 95 príplatok za výkon funkcie sudcu a príplatok k dôchodku pozostalých).

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že oba statusové zákony priznávajú sudcom a prokurátorom obdobné sociálne benefity, avšak pri sudcoch je potrebné, aby o takéto

započítanie bolo požiadané sudcom prostredníctvom ministra spravodlivosti podľa § 151 ods. 6 zákona č. 385/2000 Z. z. a následne bola žiadosť schválená súdnou radou.

V ostatnom čase vznikla v súdnej rade diskusia o výklade a vzťahu § 151 ods. 5 a 6 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslužiakoch (ďalej „zákon o sudcoch“). Časť argumentácie smerovala k tomu, že odsek 6 je naviazaný na odsek 5 a zároveň ide o prechodné ustanovenia zákona, preto započítanie právnej praxe či právnickej činnosti sa týka len sudcov, ktorí sa stali sudcami do nadobudnutia účinnosti zákona o sudcoch. Odlišná argumentácia bola založená na tom, že odsek 6 sa týka osôb, ktoré sa stali sudcami po nadobudnutí účinnosti zákona o sudcoch. Prvý prístup argumentačne zastávalo aj Ministerstvo spravodlivosti SR, a to až do času, keď sa v rozhodnutiach súdov presadila argumentácia druhá (napr. rozsudky Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sž-o-KS 60/2005 zo 7. júla 2005 a sp. zn. 4 SžoKS 101/2005 z 29. mája 2006). Text zákona je ale nejasný a predmetná súdna interpretácia nie je široko dostupná ani právnickej verejnosti. Preto je vhodné vymedziť uznávanie právnej praxe/právnickej činnosti pre účely ustanovené v § 21 ods. 2 (odchodné), § 50 ods. 1 (preventívna rehabilitácia) a § 95 ods. 4 (mesačný príplatok za výkon funkcie sudcu) zákona o sudcoch priamo v texte zákona. Obdobne je to v § 82 zákona o sudcoch pre účely zaradenia do platového stupňa, či v zákone č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry (napr. § 97 ods. 2 až 3 smerom k zaradenia v rámci platového stupňa a § 138 ods. 2 smerom k príplatku k vdovskému dôchodku, príplatku k vdoveckému dôchodku a príplatku k sirotskému dôchodku).

Návrh riešenia:

Upraviť znenie tak, aby

- odstránilo aplikačné problémy, ktoré vyvstávajú pri posudzovaní žiadostí dotknutých sudcov,
- zrovnoprávnilo postavenie sudcov, ktorí do vymenovania do funkcie sudcu vykonávali prácu prokurátora s prokurátormi, ktorí do vymenovania do funkcie prokurátora, vykonávali funkciu sudcu,
- odstránilo administratívnu náročnosť, ktorá je spojená s procesom podania žiadosti a rozhodovania o nárokoch sudcov.

Pre dané účely – odchodné, preventívna rehabilitácia a mesačný príplatok za výkon funkcie sudcu by mohla byť započítavaná práca na základe viacerých **presne v zákone uvedených kritérií**. Je možné „opísať“ pôvodné riešenie z § 151 ods. 5 a 6, alebo zvoliť novšie riešenie započítavania praxe, obdobné riešeniam z § 82 zákona o sudcoch alebo zo zákona o prokurátoroch. Zdá sa vhodné rozlíšiť tiež jednotlivé typy „benefitov“ a ich dôvod existencie – teda, aký majú účel a odôvodnenie.

Pri odchodnom ide bežne o akési ocenenie za profesijnú kariéru o zamestnávateľa. Ak by sme kariérou u zamestnávateľa vnímali širšie justičný systém a štát ako zamestnávateľa, bolo by zmysluplné započítavať prácu:

- vykonávanú ako participáciu na justičnom systéme v rámci súdneho konania cez prácu pre štát (nie v slobodnom povolání). Tu by išlo o **prokurátorov** a možno aj sudcov ústavného súdu (tí však majú doživotný benefit po istej dĺžke výkonu funkcie sudcu ÚS),
- zákonne definovanú ako prípravu na výkon povolania sudcu/prokurátora, **teda justiční čakatelia a čakatelia prokuratúry**.

Pri preventívnej rehabilitácii ide o podporu zdravia sudcov a sudkýň. Už teraz je tento benefit naviazaný na vek a na dĺžku výkonu funkcie sudcu (najmenej 45 rokov a 10 rokov výkonu

funkcie v trvaní jedného týždňa a následne sa nárok predlžuje). Pri tomto nároku ak ide o udržanie zdravia vzhľadom je vek a výkonnosť, zdá sa byť rozumné zrejme napokon uznávať aj prax mimo justičných povolání, keďže potreba prevencie sa vzťahuje aj nich. Dalo by sa teda uvažovať o tom, že sa **do praxe sudcu pre tento benefit započítava akákoľvek právna prax.**

Pri príplatku za výkon funkcie sudcu sa javí zmysluplné opäť sledovať vzorec pôsobenia v justičnom systéme ako pri odchodnom a samozrejme započítavať prax, ktorý z do účinnosti novely, ak by prešla, započítaná v minulosti. Išlo by teda opäť o prax:

- vykonávanú ako participácia na justičnom systéme v rámci súdneho konania cez prácu pre štát (nie v slobodnom povolaní). Tu by išlo o **prokurátorov**,
- zákonne definovanú ako prípravu na výkon povolania sudcu/prokurátora, teda **justiční čakatelia a čakatelia prokuratúry**,
- zvažovať sa aj iný typ prípravy na výkon povolania sudcu, ak by pojmovo išlo o prípravu, ale tá už je reflektovaná v zaradení do platového stupňa.

16. Téma: Právoplatnosť a vykonateľnosť rozhodnutia o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu podľa § 22a zákona č. 385/2000 Z. z.

Dotknuté ustanovenie: § 22a zákona č. 385/2000 Z. z.

Zdôvodnenie:

V súvislosti s rozhodovaním súdnej rady o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu podľa § 22a zákona č. 385/2000 Z. z. právna úprava nerieši otázku právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutí súdnej rady. Pri aplikácii vznikali rôzne názory, preto je potrebné uvedenú problematiku uviesť priamo do zákona, vzhľadom na počítanie lehôt a aj na ďalšie možné právne kroky dotknutého sudcu.

Návrh riešenia:

V §22a ods. 3 sa na konci vkladá bodkočiarka a pripájajú tieto slová: „rozhodnutie o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu je právoplatné a vykonateľné dňom prijatia uznesenia súdnej rady“.

17. Téma: Legislatívno-technické úpravy

- § 4 ods. 1 písm. h) a i) zákona č. 185/2002 Z. z. – opraviť slovo „volí“ na slovo „voliť“,
- § 6 ods. 1 prvá veta zákona č. 185/2002 Z. z. – opraviť vnútorný odkaz na Ústavu SR v znení „podľa čl. 141a ods. 6 písm. a) až j) ústavy“,
- § 9 ods. 4 zákona č. 185/2002 Z. z. – opraviť neaktuálnu poznámku pod čiarou k odkazu 5a,
- § 60 ods. 3 a § 82a ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. – za slová „disciplinárny senát“ / „disciplinárnych senátov“ vložiť slová „najvyššieho správneho súdu“